

IVN-gidsen in opleiding in 't Zwanenbroekje. (Foto: Norbert Kolster)

De Amfibieën en Poelenwerkgroep Regio Nijmegen verzorgde dit voorjaar een viertal excursies voor IVN-gidsen in opleiding in 't Zwanenbroekje in de Ooijpolder bij Persingen. Doel van de excursies was cursisten kennis te laten maken met de habitat van amfibieën en het determineren van de verschillende soorten. Voor de werkgroep zijn de gidsen in opleiding belangrijk als ambassadeurs van amfibieën en het belang van aanleg en beheer van poelen voor amfibieën. In en om Nijmegen liggen talloze poelen met een groot aantal soorten amfibieën. Die zijn het waard om voor een breed publiek voor het voetlicht te (laten) brengen. Herbert Albers (één van de 40 cursisten) doet verslag.

Excursie ochtend in 't Zwanenbroekje - een onbekende waterwereld ontvouwt

Mijn wekker gaat al om 6.30 uur, om zo vroeg mogelijk op mijn locatie te zijn. Samen met twee medestudenten fiets ik midden door de drukte van Nijmegen naar de Ooijpolder bij Ubbergen. Rond half negen zijn we op locatie. De gidsenopleiding van het IVN brengt mij deze lentedag naar de natuur-oase van stapsteen 't Zwanenbroekje, functionerend als Ecologische Verbindingszone. Samen met medestudenten van de opleiding het onderwater leven in poelen observeren. Ik word overstelpt door de pracht van de natuur op deze zonnige zaterdagochtend. Fluitende vogels in een ontwakende natuur met een

fascinerende biodiversiteit van hier en daar al bloeiende planten, struiken en bomen. Mijn aandacht gaat uit naar het gezoem van een overweldigende hoeveelheid metselbijen rondom hun bijenhotel op de hoek van een poel.

Voor mij zoekt een muisje snel een veilig heenkomen. Het contrast kan niet groter, van de hectiek van de stad belanden we in de rust. In een kwetsbare natuur-oase met een hoge biodiversiteit met alles erop en eraan! Arjo Hammink (IVN Gidsenopleiding) en Ton Jansen (Poelenwerkgroep Regio Nijmegen) geven een toelichting op het programma waarna we met onze gids Els Warringa van de poelenwerkgroep op pad

Ton Jansen van de Poelenwerkgroep Regio Nijmegen geeft uitleg over de habitat en de soorten. (Foto: Norbert Kolster)

gaan naar de drinkpoel, gewapend met schepnetten, cuvetten, vergrootglazen, zoekkaarten en veldgidsen. De poel is omrasterd om vertrapping door vee te voorkomen. In de poel staan al enkele fuiken en met schepnetten mogen we zelf ook een poging ondernemen om amfibieën, waterinsecten en slakken te vangen.

Ook ik probeer met een schepnet mijn slag te slaan. En niet zonder succes; ik slaag erin om een grote spinnende watertor te vangen. De naam dankt deze tor aan het door het vrouwtje gesponnen waterdicht nestkamertje onder water waarin zij haar eieren legt. Het diertje heeft een ingenieus ademhalingssysteem. Met haar achterlijfje maakt de watertor een pompende beweging waardoor de lucht wordt ververst en deze zich verzamelt tussen de waterafstotende haren onder de buik. Dit geeft een prachtige zilverachtige glans onderwater.

Ook weten we een paar prachtige salamanders te vangen. We twijfelen tussen de vinpootsalamander en de kleine watersalamander. Bij nadere beschouwing was het beslist geen vinpootsalamander, want bij de mannetjes heeft de vinpootsalamander vliezen tussen zijn achtertenen. De soort komt overigens ook niet voor in het gebied. Ook maken we kennis met de kamsalamander met zijn prachtige kam, die alleen in het water zichtbaar is. En de prachtig oranjegeel gekleurde buik met zwarte vlekken en witte stipjes op de zijkant. Het is de grootste van de watersalamanders, ze kunnen tot wel 18 cm lang worden. We leren dat watermunt waarvan blaadjes zijn dichtgevouwen eitjes van salamanders bevatten. Rond 11.00 u gaan we terug naar onze verzamelplek, waar we onze resultaten met de andere medestudenten vergelijken. De dagvangst wordt nog uitgebreid met een posthoornslak en een poelslak. Mijn aandacht wordt getrokken door de larve van

De gevangen watersalamanders worden in een cuvet bekeken en met behulp van veldgidsen en herkenningkaarten gedetermineerd. (Foto: Norbert Kolster)

een libel die zich in een cuvet heeft vastgegrepen aan de staart van een kamsalamander. Deze libellenlarve verrast mij compleet door de waterboog die hij uitspuugt tot hoog boven het cuvet uit.

De ochtend is voorbij gevlogen! Om 12.00 u sluiten we af en kijk ik voldaan terug op een zeer succesvolle en leerzame ochtend. Een plek waar ik me heb kunnen onderdompelen in het fascinerende onderwaterleven in poelen. Deze stapsteen die zich 't Zwanenbroekje noemt, is een natuurjuweel die je niet mag missen!

Herbert Aalbers & Ton Jansen
Poelenwerkgroep Regio Nijmegen